

nene måske er lidt skæve i forhold til resten af samfundet.

Vi kan ikke som lovgivere sikre eller love, at alle børn får en mobningsfri tilværelse. Vi kan ikke sikre, at et barn, der har flyveører, ikke bliver mobbet i folkeskolen, men vi skal gøre alt, hvad vi kan for at undgå mobning og tackle det frontalt i folkeskolen. Men at forfalde til at bruge en argumentation, der siger: Vores børn mobber jeres børn, derfor må I ikke få børn - nej, den holder ikke!

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Taletiden er udløbet.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

Jeg er sådan set enig i, at mobbeargumentet ikke er gangbart, men det får mig sådan set til at spørge: Vil det i virkeligheden ikke være sådan, at uanset hvor fremragende eller ikke fremragende fru Pernille Rosenkrantz-Theil måtte mene, den svenske argumentation er - jeg synes ikke, den er specielt fremragende, og jeg bruger måske andre dele af argumentationen end fru Pernille Rosenkrantz-Theil - vil det under alle omstændigheder være sådan, at Enhedslisten og fru Pernille Rosenkrantz-Theil vil være for, at homoseksuelle skal have mulighed for at adoptere, fordi man netop ser sagen i et ligestillingsperspektiv, og fordi man principielt mener, at homoseksuelle par skal have de samme rettigheder som ægtepar, ligesom jeg af principielle grunde mener, at det skal de ikke. Er det i virkeligheden ikke det, der er tilfældet, når vi kommer til bundlinjen?

Kl. 17.20

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Nej, det er det ikke.

Jeg har stadig ikke set nogen undersøgelse, der har vist, at det er et problem for et barn at have homoseksuelle forældre. Det er klart, at kom der dokumentation på bordet, som viste, at det gav store problemer for børnene at være børn af homoseksuelle forældre, ville vi i Enhedslisten tage vores holdninger op til revision, ligesom vi ville, hvis det viste sig, at det, at enlige adopterer, skabte store problemer for børnene.

Jeg har bare stadig ikke set noget, der tyder på det, og derfor er Enhedslistens holdning fortsat, at det skal være muligt for homoseksuelle

forældre at blive prøvet for forældreegnethed på lige vilkår med heteroseksuelle og på lige vilkår med enlige. Det er Enhedslistens udgangspunkt, og selv om hr. Jann Sjursen meget gerne vil have det til at se ud, som om det ikke er barnets tarv, der står i centrum hos os, er det faktisk tilfældet. Vi konkluderer på samme måde, som man gjorde i England, da man gennemførte lovgivningen: Der har ikke været nogen dokumentation eller saglig argumentation for, at barnets tarv ikke skulle blive varetaget, og derfor måtte selv det stive, konservative England erkende, at der kun var én vej frem, og det var faktisk at ligestille homoseksuelle med heteroseksuelle.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslagene overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Op-hold*). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

23) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 158:

Forslag til folketingsbeslutning om parrådgivning.

Af Jann Sjursen (KD) m.fl.

(Fremsat 25/3 2004).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Lene Espersen):

Med beslutningsforslaget opfordrer forslagsstillerne regeringen til at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de nødvendige ændringer i administrative forskrifter med henblik på fra den 1. januar 2005 at sikre et nyt tværfagligt tilbud om parrådgivning. Rådgivningen skal tilbydes alle par, der har vanskeligheder, konflikter eller kriser i familien eller parforholdet, den skal tilbydes af det enkelte amt eller den enkelte regi-

on, der eventuelt kan overlade opgaven til private organisationer, og der skal endvidere være muligheder for at pålægge en vis brugerbetaling.

Spørgsmålet om indførelse af yderligere parrådgivning ud over de eksisterende tilbud har løbende været drøftet her i Folketinget. Det har i den forbindelse været diskuteret, om det offentlige skal tilbyde frivillig ægteskabs- og skilsmisserådgivning, f.eks. ved at finansiere allerede eksisterende private organisationers tilbud om sådan rådgivning eller ved at lade amterne eller statsamtterne varetage denne rådgivning.

Jeg tror, at alle kan have sympati for det overordnede formål med en eventuel rådgivning, nemlig at de samlivsproblemer, som en hel del par før eller siden kommer ud for, kan blive løst, så samlivet kan fortsætte, fordi det normalt vil være det bedste for parterne og for deres eventuelle børn. Grundlæggende er det imidlertid regeringens holdning, at spørgsmålet om, hvordan man vil leve sit liv, er en privatsag. Det er således den enkeltes egen afgørelse, om man vil leve i ægteskab eller i et parforhold, og om man vil blive i det eller mener, det er bedst at gå fra hinanden.

Det er vigtigt at holde fast i dette klare udgangspunkt og som følge heraf fastholde, at det generelt set ikke kan være en offentlig opgave at sørge for parrådgivning. Derimod er det vores opgave at sørge for, at der fastsættes hensigtsmæssige regler om behandlingen af separations- og skilsmissesager, og at der i disse situationer ydes den nødvendige rådgivning, ikke mindst for at opnå forståelse mellem forældrene om børnenes forhold.

Det er vigtigt, at det offentlige bistår med at finde frem til fornuftige løsninger og forhindre de ulykkelige tilfælde, hvor børnene ved skilsmissen bliver kastebold mellem forældrene. Jeg vil i den forbindelse fremhæve, som det også er påpeget i forslaget, at der allerede i dag eksisterer en lang række muligheder for at ikke alene ægtepar, men også papirløst samlevende, kan få rådgivning med henblik på løsning af samlivsproblemer.

For det første er der bestemmelsen i ægteskabslovens § 43, stk. 1, hvorefter der er mulighed for at modtage hjælp og rådgivning ved henvendelse til en præst. Derudover er der den helt generelle bestemmelse i § 3 i lov om social service, der indebærer, at enhver har ret til at få gratis rådgivning i sin kommune, så der er altså efter denne bestemmelse allerede mulighed for,

at par med samlivsproblemer kan få hjælp til løsning af deres vanskeligheder. Hertil kommer muligheden for at rette henvendelse til en praktiserende psykolog eller andre, herunder foreninger og selvejende institutioner, der tilbyder rådgivning eller terapi.

Kl. 17.25

For så vidt angår de tilfælde, hvor et par går fra hinanden, er regeringen meget enig i, at der først og fremmest må fokuseres på børnenes ve og vel, og med tilbuddene om bl.a. børnesagkyndig rådgivning tror jeg, vi er nået langt på dette punkt.

Beslutningsforslaget pålægger endvidere regeringen at tage initiativ til forskning i, hvilke menneskelige og samfundsmæssige konsekvenser skilsmisser har for samfundet. Det fremgår, at forslagsstillerne lægger særlig vægt på, at forskningen specielt undersøger skilsmissernes menneskelige konsekvenser for børnene.

Ud over de undersøgelser, der omtales i beslutningsforslaget, har Socialforskningsinstituttet netop offentliggjort en undersøgelse om samvær og børns trivsel, der viser, at det store flertal af danske skilsmissebørn trives rigtig godt, og at samværet og det fortsatte forældreskab i langt de fleste tilfælde fungerer på en måde, som både børn og forældre er tilfredse med. Undersøgelsen baserer sig primært på Socialforskningsinstituttets børneforløbsundersøgelse, der omfatter 5.000 børn, som blev født i 1995.

Sammenfattende er det regeringens opfattelse, at der allerede i dag eksisterer gode muligheder for at få hjælp og rådgivning ved samlivsproblemer, ligesom konsekvensen af skilsmisser, især med fokus på børnene, hyppigt har været genstand for forskning. Derfor mener vi ikke, at der skal indføres nye og omkostningskrævende tiltag på disse områder, og regeringen kan derfor ikke støtte Kristendemokraternes beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

I første omgang: Tak for besvarelsen.

Jeg kunne godt tænke mig at angribe det hovedsynspunkt, som ministeren anlagde i sin indledning, hvor ministeren sagde, at hvordan man vil leve sit liv, er en privatsag. Det er det selvfølgelig også efter Kristendemokraternes opfattelse. Men så siger ministeren, at når forældre bliver skilt, er det alligevel vigtigt, at samfundet træder til og sikrer fornuftige løsninger, bl.a. for at børnene ikke skal blive kastebolde.

Nu er det efter vores opfattelse sådan, at også når man er gift, og uanset om man går til par-rådgivning eller ej, kan børnene altså også blive kastebolde og komme i klemme, så hvorfor op-retholde den tidsmæssige sondring for, hvornår samfundet skal gribe ind med hjælp i form af mediation f.eks., når forældre er blevet skilt, og den forebyggende rådgivning, man kan give, før et ægteskab eller parforhold går i opløsning, så man måske kan redde det eller i hvert fald sikre, at skilsmissen bliver så lidt smertelig som over-hovedet muligt, ved en tidlig parrådgivning?

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

Regeringens helt overordnede holdning er jo, at vi ikke mener, at det offentlige nødvendigvis på et tidligt tidspunkt skal blande sig i noget, der for os at se er en fuldstændig privat sag. Hvis vi har to mennesker, der ikke kan leve livet sammen, og for hvem det bare er at trække pinen ud, ser jeg ikke nogen som helst grund til, at vi skal lægge yderligere mellemlid ind fra det offentlige side og påpege, at her skal der ske en offentlig indblanding. Jeg tror faktisk, at mange voksne mennesker selv er i stand til at træffe beslutningen.

Hr. Jann Sjursen kan selvfølgelig argumentere ud fra den betragtning, at hvis folk så, om jeg så må sige, kan reddes ved at få rådgivning på et senere tidspunkt, hvorfor starter man så ikke rådgivningen på et tidligere tidspunkt? Det var måske det, hr. Jann Sjursen henviste til, men til det er der jo at sige, at der allerede i dag er talrige muligheder for, at folk kan få parrådgivning, hvis de føler, det er vejen frem. Jeg tror nærmest, det er sådan, at forskellen mellem regeringen og Kristendemokraterne ligger i, i hvor vidt omfang vi mener, det fra starten bør være en opgave for det offentlige at tage hånd om de tilfælde, hvor private efter vores opfattelse selv er i stand til at løse konflikterne eller vælge de løsninger, der er de rette.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

Jeg mener sådan set ikke, at det offentlige skal gribe direkte ind og blande sig. Der er tale om et frivilligt tilbud, der er ikke tale om, at vi vil tvinge folk i parrådgivning, det er et helt frivilligt tilbud, som man selv skal melde sig til.

Hvis vi ser på de institutioner, som har været og også er her i dag, især Mødrehjælpen, er der faktisk mange, som henvender sig. Der er så

mange, at de står på venteliste osv., og så kan man ikke give dem den tidlige rådgivning, der måske kunne gøre, at parforholdet ikke brasede sammen til gene for både de voksne og især for børnene.

Jeg forstår simpelt hen ikke den fuldstændige betonholdning, som ministeren lægger for dagen rent holdningsmæssigt: Vi venter simpelt hen, til hele korthuset er braset sammen, vi venter, til forældrene er gået fra hinanden og er begyndt at slå om børnene, så skal vi nok sætte ind med massiv hjælp. Men det burde måske især tælle for den nuværende regering, at så koster det for alvor store summer at sætte ind med hjælp, så hvorfor ikke gøre det tidligere, når man kan gøre det for en ganske beskedne sum penge?

Kl. 17.30

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

Som jeg allerede har sagt i min første besvarelse, så finder vi ikke, at der er behov for, at det offentlige udvider muligheden for at tilbyde frivillig rådgivning. Vi mener, at det offentlige har en forpligtelse i ganske særlige situationer, og der træder det offentlige også til. Derudover er der muligheder for at sørge for parrådgivning, og nærmere tror jeg sådan set ikke man kommer det.

Det er nok nærmere en sådan mere principiel stillingtagen til, i hvor stort omfang man mener at det offentlige skal være indblandet i at sikre, at der er frivillige tilbud f.eks. via private organisationer til folk, der måtte synes, at de vil benytte sig af dem.

Jeg synes, at udgangspunktet må være, at folk, der lever i et forhold til hinanden, sammen må løse konflikterne og tage en beslutning om, hvad der er rigtigt for dem at gøre, også hvorvidt det er rigtigt at gå fra hinanden. Så må opgaven for det offentlige være at sikre, at hensynet til børnene og børnenes ve og vel bliver varetaget, f.eks. i forbindelse med en separations- eller skilsmisssag.

Fjerde næstformand (Margrete Aukén):

Så er det fru Inge Dahl-Sørensen som ordfører.

Inge Dahl-Sørensen (V):

Beslutningsforslaget om parrådgivning er en delvis genfremstættelse af mange lignende forslag igennem tiderne. Forslaget går ud på at foretage de nødvendige ændringer, således at

man sikrer, at det bliver muligt i ethvert amt eller enhver region at modtage parrådgivning, hvis et par har ondt i parforholdet.

Hr. Jann Sjørnsen ved, at jeg i mange år sad i bestyrelsen for Ægteskabs- og Skilsmissehjælpen, som desværre ikke eksisterer mere. Det er en skam, at denne hjælp ikke findes mere, for de gjorde faktisk et rigtig godt stykke arbejde, men sådan skulle det så være.

Et forsøg, som for ca. 10 år siden løb af stablen i Ringkøbing Amt, med parrådgivning, viste sig at være en stor skuffelse, da interessen for at få hjælp var meget lille. Til gengæld blev halvdelen af de personer, som henvendte sig, sammen, og det tyder så på, at man skal være motiveret for hjælp, ellers giver det overhovedet ikke nogen gevinst.

Jeg tror i bund og grund, at det bedste vil være, at man klarer sin skilsmisse selv, for uanset hvor mange dygtige eksperter der er, vil man altid selv være hovedpersonen og eksperten i sit eget liv. De forslag, andre kommer med, kan være rigtige og fornuftige, men ikke nødvendigtvis for en selv. Dybest set er det kun ægtefællerne, der kender deres egne problemer. Det er ikke det samme, som at vi ikke synes, at de mange skilsmisser er et problem, og hvis vi kunne afværge bare nogle af dem, ville det være en fordel for samfundet og ikke mindst for børnene.

Men en skilsmisse er ikke for alle kun en katastrofe. Mange vokser fra hinanden i en tid, hvor ting forandrer sig; unge ægtepar bliver i dag gift forholdsvis sent, arbejder meget og vil selvfølgelig også gerne have deres børn, inden de bliver alt for gamle. Der ligger et pres på familierne, så det er måske forståeligt, at skilsmisseprocenten stiger i forhold til dengang, jeg selv var barn, og mor gik derhjemme.

Dette er ikke kun sort og hvidt, og jeg tror på, at de par, der virkelig vil redde deres ægteskab, nok skal finde de personer i deres omgangskreds, i familien eller andre steder, som vil give dem gode råd.

Dette er ikke en sag for staten, så Venstre kan ikke støtte forslaget.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Der er en kort bemærkning til hr. Jann Sjørnsen.

Vi har lige fået at vide, at vi er nødt til at lade det foregå fra talerstolen, så derfor må man sådan bytte lidt frem og tilbage. Så kan man jo holde sig i nærheden, så vi bruger mindst mulig tid på det.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Jeg har da prøvet at være heroppe før.

Jeg er glad for, at fru Inge Dahl-Sørensen i hvert fald kan se de positive intentioner i vores forslag. Men jeg bliver lige nødt til at sige for en ordens skyld, at vi ikke er imod skilsmisser. Fru Inge Dahl-Sørensen får det jo til at lyde, som om vi er totalt imod, at folk bliver skilt, at vi synes, det er den helt store katastrofe. Vi tror også, at det kan være den mindst ringe løsning for så vel de voksne som for eventuelle børn af de forældre. Så det er slet ikke det, forslaget går ud på. Det går ikke ud på, at vi for enhver pris skal forhindre en skilsmisse, men skilsmissen kan måske ske på et mere afklaret grundlag, hvis man har fået tidlig parrådgivning.

Med netop med de erfaringer, som fru Inge Dahl-Sørensen selv har fra Ægteskabs- og Skilsmissehjælpen, som jo altså må lukke, fordi Folketinget ikke er villig til, og fordi regeringen ikke er villig til at afsætte de fornødne penge, er det så ikke fru Inge Dahl-Sørensens opfattelse, at de få penge, der kunne være tale om, som kunne sikre en parrådgivning til dem, der i virkeligheden søger rådgivning, og som i dag står på venteliste, var givet utrolig godt ud, først og fremmest for forældrene og børnene, men altså også for samfundet?

Kl. 17.35

(Kort bemærkning).

Inge Dahl-Sørensen (V):

Jo, det viser i hvert fald, at vi kan hjælpe dem, der er motiveret for parrådgivning. Det er der ingen tvivl om. Men der findes jo andre muligheder. Det var jo ikke kun Ægteskabs- og Skilsmissehjælpen, som klarede hele landets problemer. Der findes for dem, der vil, muligheder for at få hjælp. Jeg kan selvfølgelig nævne præsten. Det er ikke sikkert, at der er så mange, der går hen og taler med ham, men han findes, og så findes der andre former for rådgivning.

Det er det der med, at det nu skal være noget, staten skal tage sig af, vi er imod. Men rådgivning som sådan viser sig jo at være en god idé, hvis man selv ønsker det, og hvis man selv er motiveret for det.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Jamen de institutioner, der er tilbage, efter at Ægteskabs- og Skilsmissehjælpen måtte lukke, f.eks. Mødrehjælpen i bl.a. Odense, som gør et

ufattelig godt stykke arbejde, som jeg ser det, har jo ventelister. Folk er motiverede for at komme. De må vente i måske 1 år for at få den hjælp, som de gerne vil have, netop fordi de ikke går til præsten - det kan man så synes er en skam - eller fordi de ikke går til venner eller familie, eller hvad det kunne være. Det gør de ikke. De søger til de tilbud, der rent faktisk er, men de må så vente 1 år, som de f.eks. må i Odense.

Så kan man selvfølgelig godt sige, at det ikke er en statslig opgave, og lukke øjnene for konsekvenserne af det. Det er o.k., hvis det er det, Venstre vil. Jeg synes bare, det er ganske utroligt, når vi måske på den anden side af en skilsmisse skal åbne øjnene for de store konsekvenser, det har, ikke for alle, men for nogle af de skilsmissebørn, som bliver klemmt, og for så vidt også for nogle af de voksne, der bliver klemmt. Men o.k., så må vi så sige, at vi må tage fat der.

(Kort bemærkning).

Inge Dahl-Sørensen (V):

Jeg står jo og får den tanke, at så er der nogle, der her kan høre, at der er en niche. Hvis der virkelig er alle de mange par på en venteliste, er der jo grobund for at tage sådan noget op. Men det kræver selvfølgelig, at de personer, som har det problem, selv vil betale. Det er klart. Men det har man vel også en motivation for. Hvis man virkelig står i en sådan situation, vil man vel også gøre alt. De personer, der kommer, er dem, der vil gøre en indsats. De andre kommer ikke.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Den næste ordfører er fru Lissa Mathiasen.

Og så er jeg blevet oplyst om, at vi kan gå tilbage til, at der kan tales fra pladserne ved de korte bemærkninger.

Lissa Mathiasen (S):

Da vores ordfører, fru Sandy Brinck, ikke har mulighed for at være til stede, skal jeg på hendes vegne fremlægge Socialdemokratiets holdning til forslaget her.

Det ville jo være skønt, om vi i stedet for at diskutere denne her form for lovgivning kunne sige: Og så levede de lykkeligt i deres ægteskab til deres dages ende.

Der er ingen tvivl om, at skilsmisser i nogle tilfælde tærer på børnene. Samtidig må vi også sige, at det ikke i alle tilfælde, som jeg også hører at forslagsstillerne selv siger, er den store ulykke hverken for børnene eller for forældrene,

at et miserabelt familieforhold med kiv og strid ophører.

Parforhold og den kærlighed, som binder mennesker sammen, kan vi ikke selv med den bedste politiske vilje stemme om, ej heller bestemme over. Det er altså noget af det allermest private, jeg umiddelbart kan komme i tanke om.

Derfor er det også nødvendigt at sige, at det personlige ansvar i meget høj grad må slå igennem her. Det personlige ansvar gælder ikke mindst enhver forælders ansvar over for børnene. Man må gøre en indsats for at skåne børnene, dels ved at forsøge at få samlivet til at fungere, dels ved at gøre et familiebrud så lempeligt som muligt.

Vi ved, at der findes private organisationer. Man kan sige, at der er nogle, der profiterer af parrådgivning og sådan set gør det ganske godt.

Vi synes, det er en privat sag. Det synes også at være Kristendemokraternes holdning et stykke hen ad vejen. I hvert fald henvises der i forslaget til private organisationer, som kan forestå parrådgivning, og der skrives også, at rådgivning skal foregå ved opkrævning af brugerbetaling. Så man kan spørge: Hvad er det egentlig, der er nyt? Der eksisterer parrådgivning i privat regi i dag, og der opkræves brugerbetaling.

Kl. 17.40

Derudover synes jeg også, at det er værd at understrege, at vi altså også i offentlig regi har ting, der fungerer. Der er de muligheder, som findes i sociallovgivningen, som Kristendemokraterne også selv beskriver i bemærkningerne, hvor der både eksisterer den almindelige rådgivningsforpligtelse og den særlige familieorienterede rådgivning, som kan ydes alle forældre.

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at vi sådan set er dækket godt ind, og at vi i de her sager i høj grad må henholde os til, at der altså er ting her i livet, som man også selv må tage et ansvar for. Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi godt kunne ønske os, at flere forældre ville bruge kræfterne på at få samlivet til at fungere, inden det var for sent. Det kræver noget, og der skal investeres, men jeg tror faktisk, at det ville være en god investering ikke mindst for børnenes skyld.

Man har altså også muligheden for, hvis man ikke mener, at man selv kan løse problemerne, enten via mulighederne inden for sociallovgivningen, der er beskrevet her, eller via private organisationer at kunne benytte sig af de tilbud og få relevant parrådgivning. En ting står i hvert

fald fast: Parforhold, kærlighed, er ikke noget, man får hos kommunen.

Vi kan ikke støtte forslaget.

Per Dalgaard (DF):

Der findes snart ikke den opgave i hverdagen, som nogle ikke mener at samfundet skal tage sig af. Intet er for småt eller for specielt til, at samfundet skal blande sig, det være sig rådgivning, tilrettelæggelse, vejledning osv. Endnu en opgave foreslås der her at samfundet eller rettere skatteborgerne skal betale for.

Jeg er sikker på, at alle beklager den relativt korte lunte, folk har i dag, for så vidt angår en opløsning af et parforhold. Der skal desværre ikke meget til, før parforholdet ryger.

Hvis der ikke er børn involveret, er sagen helt klar. Så kan folk gøre, som de har lyst til. Men er der børn i et parforhold, har jeg ofte fra denne talerstol sagt, at ved en skilsmisse er én ting sikkert, nemlig at børnene bliver taberne, selvfølgelig undtaget de åbenlyse tilfælde, hvor der er groft misbrug eller vold involveret i et forhold, hvor det er helt sikkert, at børnene vil være bedre stillet, ved at en voldelig far f.eks. forlader selkabet.

Hele den her sag har to sider. Skal samfundet konstant blande sig, eller skal vi sige, at folk er så voksne, at de må klare udfordringerne selv? Jeg tror mere på det sidste. Der må være en måde, hvorpå man kan tilrettelægge hverdagens opgaver og udfordringer, og vi tror i Dansk Folkeparti ikke på, at man hele tiden skal vejledes og rådes.

Vi tror på, at det gør folk passive. Det gør dem ligeglade med sig selv og deres liv, fordi der altid er en pædagog, en rådgiver eller en psykolog, der skal løse ens problemer. Vi tror på, at folk kan selv. De skal blot vide, at de skal tage vare på deres eget liv, at det f.eks. er deres ansvar at opdrage børnene, og at de har alle de muligheder, de kan ønske sig for at få en god tilværelse. En sådan melding fra os om, at ansvaret rent faktisk ligger i parforholdene, hos forældrene, tror jeg mere på end den der evindelige gøren folk til klienter.

Der findes i øvrigt i dag mange muligheder for at få hjælp fra folk, der må anses for at vide noget mere om sjælens pleje. Jeg tænker her på f.eks. præsterne. Det er vel egentlig også en del af en præsts opgave at tage sig af sognebørnene. Eller lægen, han har sikkert også noget godt at sige i forbindelse med et skrantende parforhold.

Som forslagsstillerne selv skriver i forslaget, har kommunen allerede i dag en vis forpligtelse til rådgivning. Det gælder også statsamtet, selv om sidstnævnte jo først træder til, når skilsmis- sen er et faktum. Selv om vi i Dansk Folkeparti helst ser, at amterne skal nedlægges helt og to- talt, må man jo kunne bruge dem i de her tilfæl- de til en eller anden form for anonym rådgiv- ning. Man kunne f.eks. bede amterne om at sløj- fe nogle af alle de dyre opgaver, de har påtaget sig, og så indgå mere i en eller anden form for parrådgivning, hvorved skatteborgerne ikke bli- ver påført nogen ekstraudgifter. Det ville være en udmærket model her de sidste par år, amter- ne eksisterer.

Dansk Folkeparti kan, som det måske frem- går, ikke støtte forslaget.

Kl. 17.45

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

Skal jeg for det første forstå hr. Per Dalgaards ordførertale derhen, at hvis der ikke var nogen udgifter for skatteborgerne forbundet med det her forslag, hvis man kunne påvise, at man f.eks. kunne redde nogle ægteskaber, således at der ikke skulle bygges så mange nye boliger, og det gav færre problemer i skoler osv., så ville Dansk Folkeparti være for?

For det andet: Skal det, at voksne selv må tage ansvar for deres eget liv, forstås sådan, at Dansk Folkeparti principielt mener, at det of- fentlige skal give nul tilbud til par i forhold til det, der allerede i dag ligger i serviceloven, og som vi i øvrigt nævner i vores beslutningsfor- slag?

Og for det tredje: Er det Dansk Folkepartis opfattelse, at der overhovedet ikke er en efter- spørgsel efter rådgivningstilbud af den her ka- rakter?

(Kort bemærkning).

Per Dalgaard (DF):

Med hensyn til økonomien så ville jeg da ikke have noget imod, at amterne påtog sig den op- gave, hvis de samtidig nedlagde nogle af de funktioner, som jeg omtalte som selvpåtagne, som ingen har bedt dem om at gøre. Der er en masse opgaver, som amterne i dag har, der af en eller anden årsag lige så stille er kommet ind i deres regi.

Men de tilbud, der så findes i det offentlige regi for nuværende, finder vi ganske udmærke- de og fyldestgørende. Hvis der er kø, jamen så

må der jo være basis for, at flere kan åbne rådgivningsklinikker. Jeg ved godt, at det så kommer til at koste penge. Men igen kunne man så der sige: Jamen så lad os da bringe amterne på banen, hvis de kunne tilbyde en sådan rådgivning, uden at det ville koste samfundet, skatteborgerne, yderligere penge.

Med hensyn til efterspørgslen kunne der måske også være basis for at åbne private rådgivningsklinikker, de findes sikkert allerede. Men det koster selvfølgelig penge, det ved jeg godt. Men igen er man vel ude i en situation, hvor man godt vil betale lidt for at få et forhold til at køre fortsat.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Det tror jeg faktisk at folk gerne vil betale noget for. Forslaget baserer sig jo rent faktisk også på, at der skal være mulighed for at kunne opkræve en vis egenbetaling, som så er indkomstafhængig. Så hvad det angår, så er det jo ikke bare, hvis man skal se på hr. Per Dalgaard's perspektiv, sådan et tagselvbord, vi dækker op til.

I øvrigt vil jeg sige, at hvis man skulle se på det rent økonomisk, så mener jeg sådan set, at der kunne være mange fordele ved forslaget, men det synes jeg så i øvrigt heller ikke at man kan. Er der trods alt ikke nogle menneskelige omkostninger forbundet med det, at man ikke får løst nogle af de kriser, der kan være i parforholdet, skilsmisse eller ej?

(Kort bemærkning).

Per Dalgaard (DF):

Jo, men netop når der nu findes de muligheder i dag, kan jeg heller ikke se, hvorfor det er nødvendigt at lave lovgivning. Vi er ikke tilhængere af, at man bare skal producere love, fordi det kunne være rart at have en lov at holde sig til, hvis man i øvrigt selv ude i samfundet, menneskene, folket, kan klare problemerne uden at behøve at støtte sig til en lovgivning. Så jeg kan egentlig ikke helt se, at der skulle være et behov for det, når det alligevel finder sted i dag.

Jeg mener også, at man sagtens kan bruge de kilder, der findes i dag. Det at anvende sin præst, sognepræsten, er nok ikke så udbredt. Det kunne man måske plædere lidt mere for og sige: Brug da din sognepræst, han ved jo meget om sjælens pleje, han må da kunne rådgive og forklare nogle ting over for et skrantende ægteskab. Det synes jeg ville være en fin ting.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Helge Adam Møller.

Helge Adam Møller (KF):

Det er jo ikke et forslag - eller i hvert fald ideen i det - vi diskuterer for første gang, og jeg er ikke et sekund i tvivl om, at forslagsstillerne og Kristendemokraterne selvfølgelig har tænkt sig godt om her og mener, at man med det her skaber et, skal vi sige, endnu bedre samfund. Det er jo normalt formålet, når vi fremsætter lovforslag, uanset om det er på det ene eller andet område, at gøre noget bedre.

Jeg vil godt sige, at den konservative folketingsgruppe ikke kan støtte det.

Forslaget indeholder jo to forskellige elementer, hvoraf det ene er, at enhver familie eller ethvert parforhold skal have mulighed for at få en parrådgivning i offentlig regi, hvis man er ude i vanskeligheder, konflikter eller kriser.

Kl. 17.50

Jeg må indrømme, at det nok kunne blive mange, for jeg tror, at i de fleste selv velfungerende familier eller parforhold vil der indimellem være nogle vanskeligheder og måske enkelte gange også en konflikt, så hvis halvanden million af dem bare tre gange om året ... men lad nu det ligge, for det tror jeg alligevel ikke er hensigten. Det er nok, når det er en decideret krise, altså noget, der begynder at nærme sig en skilsmisse eller et opbrud.

Men vi har den grundlæggende holdning, som også justitsministeren gav udtryk for, at hvordan man vil leve sit liv, og hvilken rådgivning man ønsker at få, er grundlæggende en privat sag.

Desuden er der jo samtidig en bunke tilbud allerede, både offentlige og private. Vi har præsterne, som også hr. Per Dalgaard nævnte - det står faktisk i ægteskabsloven i § 43, stk. 1, at det er en af præsternes opgaver. Der er socialforvaltningen - det står i loven om social service i § 3 - hvor enhver kan henvende sig, også selv om man ikke er medlem af folkekirken. Der er praktiserende psykologer - nogle lever faktisk af det her, så man må håbe, de også er gode. Der er også private foreninger. Og så er der, hvad jeg måske efterlyser allerallermest, familie og venner, folk, man har tillid til og tiltro til, som er en del af ens sociale netværk.

Det er måske det, jeg er lidt bange for på mange områder, at hver gang man vil sige, at en eller anden opgave skal over i offentligt regi, for det offentlige er nok bedre, så fortæller man jo

samtidig folk, at så har de ikke selv så stort et ansvar for sig selv. Det er ikke først og fremmest jeres problem at redde jeres ægteskab, nej, du kan bare gå ned til det offentlige, og de skal så nok hjælpe dig.

Det er lidt ligesom den situation, som jeg indrømmer, at jeg er lidt træt af - jeg ved ikke, om jeg taler på min gruppes vegne, for det har jeg ikke fortalt dem - men når en bus kører galt, og det sker jo desværre indimellem, hvor der er to skolebørn, der brækker en arm, og den tredje får en flænge i panden, så ser man på forsiden af den lokale avis, at de øjeblikkelig blev tilbudt krisehjælp, altså børnene, på grund af den brækkede arm og flængen i panden.

Det er, fordi vi har vænnet os af med, at den krisehjælp, man skal have - det, jeg hellere ville kalde trøst og omsorg - skal man selvfølgelig have fra sin far og mor eller sin skolelærer eller spejderleder osv. Det er ikke noget, man skal have fra en professionel, statsansat psykolog.

Nå, det er ikke det, der står i dette forslag, men det var ligesom baggrunden for, at jeg er lidt betænkelig ved, at man lægger alt over til det offentlige.

Med hensyn til forskningen kun en enkelt bemærkning, for jeg tror i virkeligheden ikke, at der mangler forskning på det her område. Jeg tror godt, vi alle sammen ved, at skilsmisser har nogle meget store menneskelige og også tit nogle samfundsøkonomisk uheldige konsekvenser. Så det er ikke forskningen, der er nødvendig.

Lad mig tage et andet eksempel: I dette høje Ting ved enhver af de 179 folketingsmedlemmer, at det er usundt at ryge. Vi har masser af forskning. Alligevel er der en fjerdedel, der ryger. Vi ved alle sammen, at vi burde tage trapperne noget mere; hver gang et møde i Folketingssalen er slut, så står halvdelen af folketingsmedlemmerne og venter på elevatoren, ikke? Så selv om vi har al forskning, vi har al viden, så er vi mennesker på godt og ondt, og vi følger ikke altid den viden, vi har fået af forskningen. Det er måske snarere det større problem.

Det er derfor, jeg efterlyser, og det er grundtanken i det her, mere personligt ansvar, få dit eget netværk til at hjælpe dig, det er tit bedre end statsbetalte psykologer og andre.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Jeg er på mange måder enig i det, som hr. Helge Adam Møller siger om det personlige ansvar, og at man bestemmer ikke i den her sammenhæng skal

glemme, hvad familie, venner, sågar præster kan bidrage med. Der er i øvrigt nogle partier, der har mere erfaring med præster end andre, men lad det nu være.

Mit spørgsmål til hr. Helge Adam Møller er: Hvis vi skal forfølge den tankegang, at det personlige ansvar må gøres gældende i den her sammenhæng for, hvordan man vil leve sit liv, hvorfor skal det så ikke gøres gældende, når nu f.eks. skilsmissen er sket? Når skilsmissen er sket, så tropper vi op med alskens rådgivning og det ene og det andet, og jeg skal komme efter dig, som nogle ville sige. Hvorfor er det så ikke også et personligt ansvar? Ikke at jeg mener, det skal være det, men hvorfor er det så ikke det?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Nu ved jeg ikke umiddelbart, hvad det er for al mulig rådgivning, vi tropper op med bagefter, men jeg nævnte jo altså lige al den offentlige rådgivning, der var etableret i øjeblikket: ægteskabslovens § 43, lov om social service § 3, private rådgivningsklinikker, så der er jo mulighed for en bunke rådgivning i øjeblikket.

Anne Baastrup (SF):

Vi har diskuteret det her forslag adskillige gange op gennem 1990'erne, og vi havde jo en ordning i satspuljeforligskredsen, der gik på, at den her type af parrådgivning, og det var så konkret ægteskabs- og skilsmisserådgivning, skulle have støtte, og vi fik også i en periode overført midler på finansloven.

KL 17.55

Det, der så efterfølgende er sket, er, at ægteskabs- og skilsmisserådgivningen er forsvundet, men de erfaringer, man havde derfra, var i hvert fald efter de erfaringer, vi fik i satspuljeforligskredsen, gode.

Det, vi også ved, er, at Mødrehjælpen rundt omkring har etableret den samme type af parrådgivning. Og der er det jo meget interessant med diskussionen om, hvad der er til barnets bedste, for jeg er faktisk ikke ret meget i tvivl om, at det er til barnets bedste, at forældrene forsøgsvis bliver sammen, alternativt får en bedre skilsmisse.

Derfor oplever vi i SF, at de erfaringer, man har haft gennem tiden, når det drejer sig om parrådgivning, har været gode, at mange par fortæller, at de i virkeligheden pludselig oplevede, hvad det vil sige at tale *sammen* i stedet for at

tale sig fra hinanden, og at børnene på den måde havde stor fordel af det.

Så jeg vil ikke gå i dybden med en større argumentation for, at SF støtter det her forslag, idet bemærkningerne jo er relativt udførlige, og idet vi systematisk gennem tiden har støttet den her type forslag.

Og jeg skulle hilse fra Enhedslistens ordfører og sige, at Enhedslisten også støtter.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):
Ordføreren for forslagsstillerne.

Jann Sjørnsen (KD):

Lad mig indledningsvis sige tak til både ministeren og ordførerne for de taler, der er blevet holdt her, men jo da især til den sidste ordfører, fru Anne Baastrup fra SF, og så også til den fraværende ordfører fra Enhedslisten. Det er godt, at man ved, hvor man skal hente sin støtte i slige sager.

Selv om det var relativt få bemærkninger, fru Anne Baastrup gav forslaget, var det trods alt et udtryk for, at fru Anne Baastrup prøvede at leve sig ind i intentionerne i forslaget og se det, som også er hensigten med det, nemlig i de parforhold, hvor der er børn, at lægge vægt på, hvad der er til barnets bedste.

Og det må være til barnets bedste, hvis det kan lade sig gøre at få et parforhold, ægteskab, på ret køl igen, selv om der kan være kriser, der kommer på tværs. Eller man kan også se det som en investering i, at hvis skilsmissen er uundgåelig, at man så med fru Anne Baastrups ord får en bedre skilsmisse, hvis man kan tale om det. Og det er det, der er tale om.

Men jeg vil også sige, at for os er det ikke sådan, at et parforhold eller et ægteskab kun er noget værd, når der er børn inde i billedet. Det er sådan set også noget værd i sig selv, og derfor er det også en parrådgivende forsyng, der er målrettet par som sådan med eller uden børn.

Vi er naturligvis enige med de ordførere, som lægger vægt på, at man har et personligt ansvar i denne her sammenhæng. At det er fars og mors ansvar, og det er gode venners og naboers og andres ansvar at trøste børn, der kommer til skade, og yde omsorg over for dem for at blive i hr. Helge Adam Møllers billedverden. Selvfølgelig er det det. Man kan også meget gerne gå til en præst og få sjælefred eller hjælp til at få løst nogle ægteskabelige konflikter. Det er også helt fint for os.

Man kan ikke nok opvurdere den betydning, det kan have i vores samfund, lad os appellere til, at vi gør brug af hinanden dybest set, for vores opfattelse er, at ingen af os bare kan tage hånd om livet for os selv. Vi lever ikke bare for os selv, vi lever dybest set for hinanden. Det gælder også i de helt nære relationer.

Derfor er det ekstremt vigtigt, at vi også fra lovgivers side understreger betydningen af det personlige ansvar, men også at vi har et ansvar over for hinanden og for at få løst de konflikter, vi kan komme ud for hver især, samt at vi yder den omsorg, det er naturligt at yde over for familie og venner og dem, vi i øvrigt møder på vores vej, der har brug for det. Deri kan vi ikke blive uenige.

Men når både partier til højre og venstre i Folketinget bliver ekstremt betonagtige omkring spørgsmålet om tidlig parrådgivning og mener, at det er en privatsag, som vi ikke skal gå ind og blande os i, så synes jeg altså, at kæden for alvor hopper af.

Selvfølgelig kan man ikke med fru Lissa Mathiasens ord gå hen og få kærlighed på rådhuset eller ved at få tilbudt parrådgivning i enten amtskommunalt eller privat regi, som vores forslag lægger op til. Selvfølgelig kan man ikke det. Man må selv arbejde med på det, man må selv være motiveret for, at det lykkes i virkeligheden.

Men et sådant tilbud her kan hjælpe, det ved vi, for det er dokumenteret af både Mødrehjælpen og Ægteskabs- og Skilsmisshjælpen, som vi fremførte i vores beslutningsforslag. Når vi kan række mennesker en hjælpende hånd, sådan at de får mulighed for at løse nogle af de problemer, de har, til gavn for sig selv og også for eventuelle børn, ja, så er det for os at se uafatteligt, at vi ikke skulle gøre det, når vi i øvrigt absolut ikke opfatter det som en privat sag, når folk bliver skilt. Så stiller vi op med mediation, det er noget, vi for ganske nylig for alvor har fået gjort landsdækkende; jeg tror, det er 50 mio. kr. om året, vi bruger på det. Det støtter vi helt klart fra Kristendemokraternes side, det er fornuftigt, at vi gør det, ikke mindst for at sikre, at børn ikke kommer i klemme i forbindelse med skilsmisse.

Kl. 18.00

Sådan er der en lang række andre initiativer, vi bliver nødt til at støtte op om i forhold til børn og for så vidt også voksne, skilsmisse eller ej, hvis der er problemer på hjemmefronten. Der mener vi ikke, at man fra samfundets side kan sige, at det er en privat sag, som vi overhovedet

ikke vil blande os i hverken som medborgere eller som lovgivere i form af at tilvejebringe de nødvendige tilbud, der er og må være som supplement til det, vi som privatpersoner kan yde hinanden.

Så der er en fundamental uenighed, må man nok sige, mellem Folketingets partier om det helt principielle spørgsmål omkring det her. Vi mener ikke, at det helt skal overlades til det private initiativ at tilvejebringe det nødvendige antal tilbud på det her område. Det mener vi også må være et offentligt ansvar og i offentlig interesse.

Så vil jeg godt sige lidt til de bemærkninger, der har været om den del af forslaget, der går på forskning. Ministeren nævnte bl.a. den nylig offentliggjorte SFI-undersøgelse, og det er fuldstændig rigtigt, at der er offentliggjort en undersøgelse for nylig, som jo viser, at der er forskning på området. Vi kunne ikke desto mindre godt tænke os mere forskning på det område bl.a. i relation til, hvordan man f.eks. ved brug af sådan noget som tidlig parrådgivning kunne opnå et færre antal skilsmisser, uden at der direkte skal sættes tal på.

Vi er nået op over 16.000 skilsmisser i vort land, og i sammenligning med andre kulturer og lande er det faktisk kun Belgien, der overgår Danmark på dette punkt. Det i sig selv burde kalde på en indsats, uanset at vi altså som parti og som Folketing heller ikke skal lægge mennesker eller ægtepar hindringer i vejen, hvis de vil skilles. Det er deres afgørelse, og det kan også, som jeg tidligere har sagt i debatten, være den mindst ringe løsning på de konflikter, der er i ægteskabet.

Men hvad, der absolut er ringe, er efter vores opfattelse, hvis vi ikke fra lovgivers side vil være med til at tilvejebringe nogle tilbud, som

kunne bevirke, at vi undgik, at parforhold går i opløsning, eller at ægtepar bliver skilt med de ulemper, og somme tider katastrofale ulemper, det har for børn og for voksne.

Men jeg må endnu en gang tage til efterretning, at der ikke er flertal for beslutningsforslaget her i dag, men jeg takker i det mindste for de bemærkninger, der har været om de positive intentioner.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 23. april 2004, kl. 9.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.04